

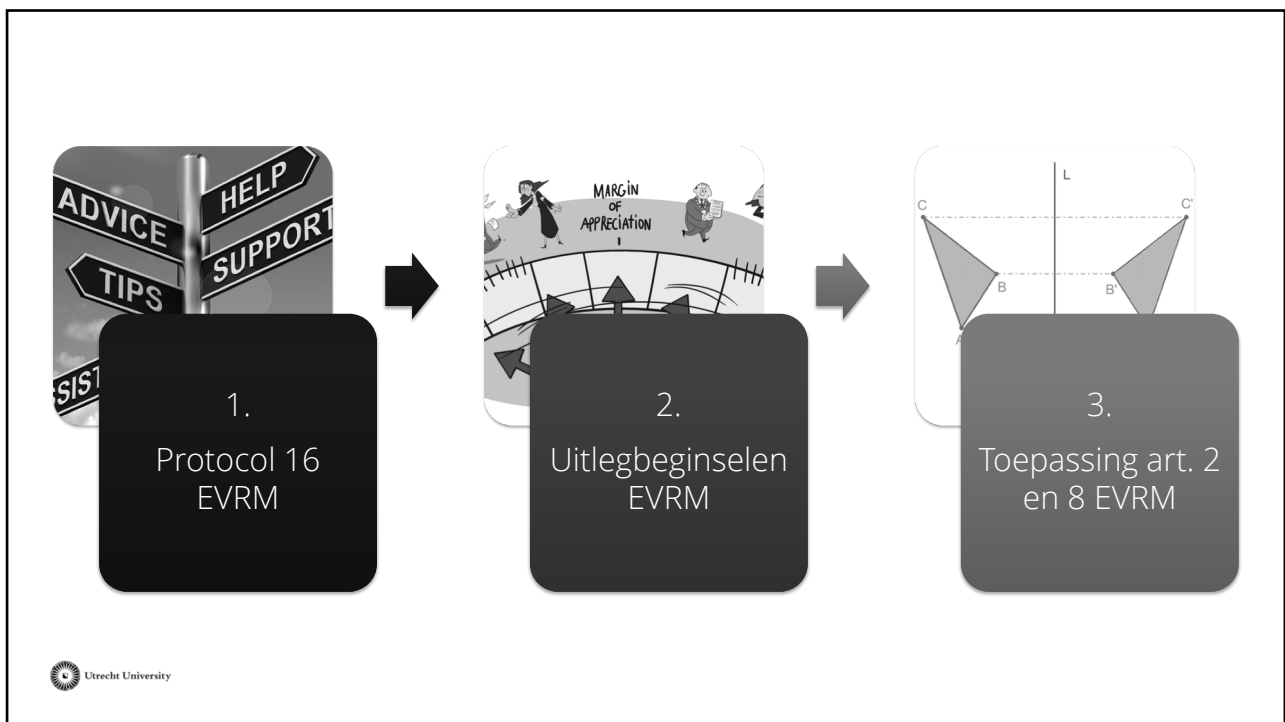

De Urgenda-zaak en het EVRM

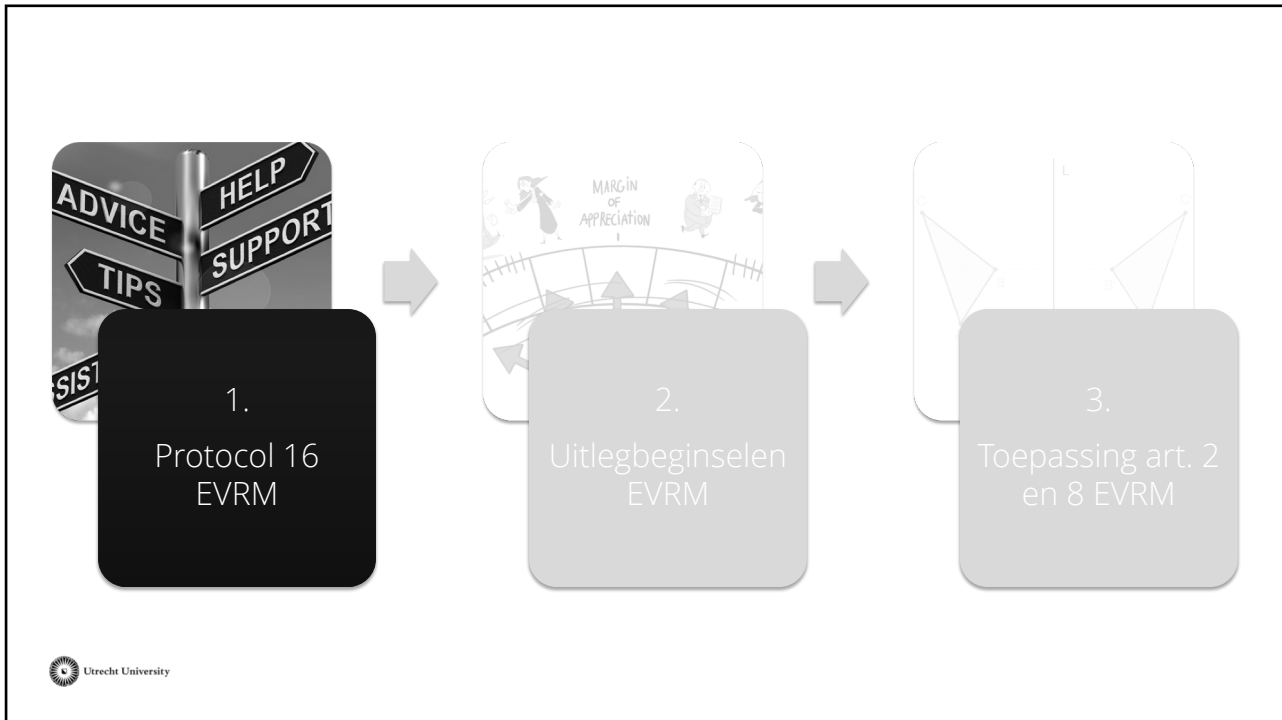
Janneke Gerards
Hoogleraar fundamentele rechten

VMR-bijeenkomst Urgenda, Utrecht, 24 januari 2020

1

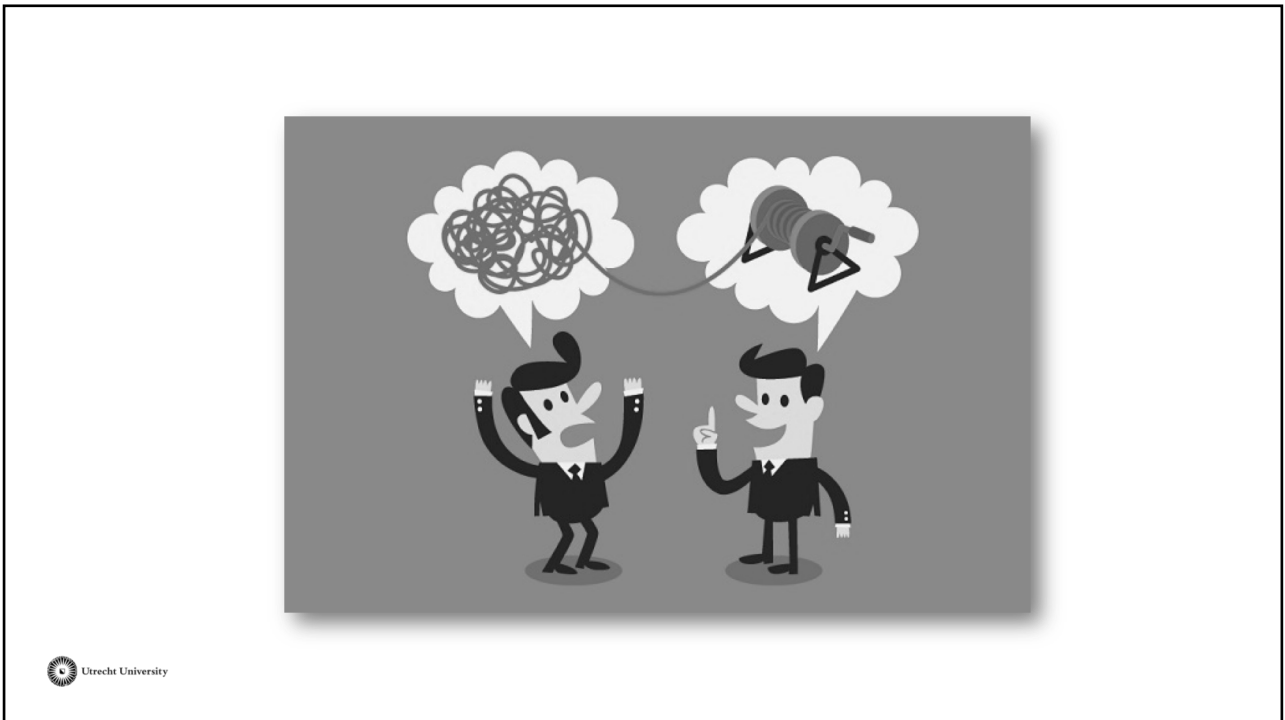
2

3

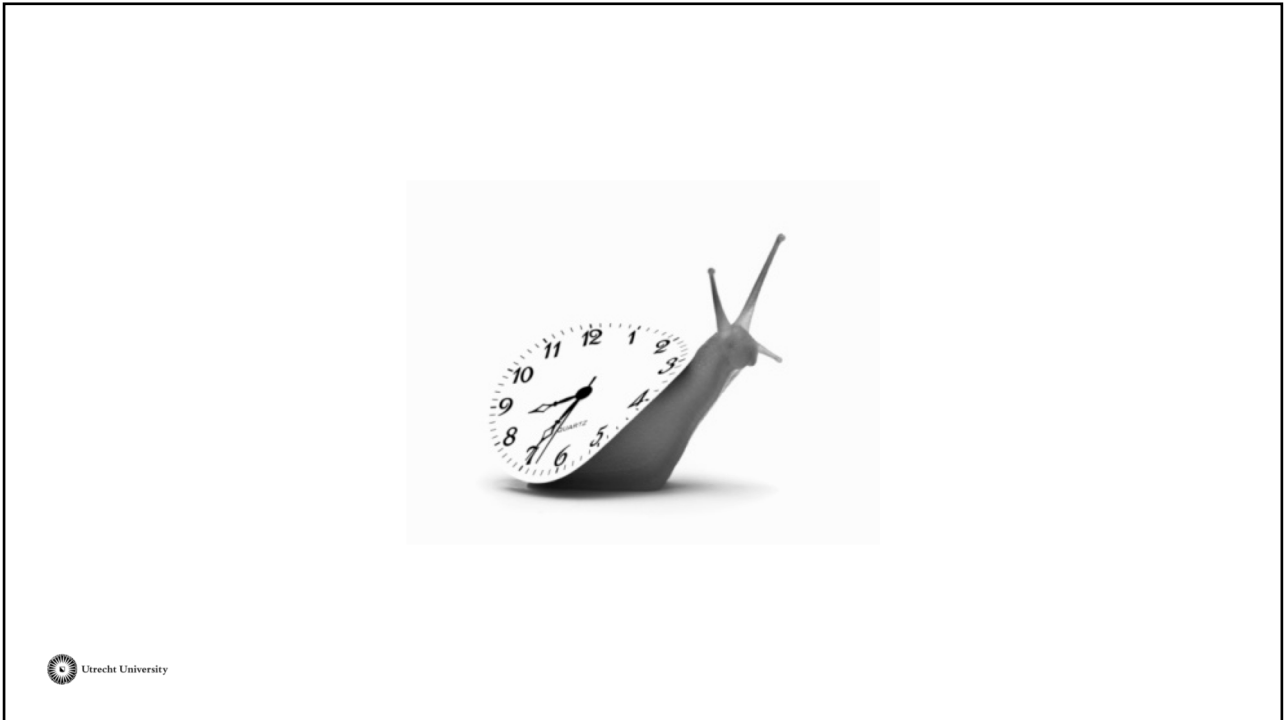
4

5

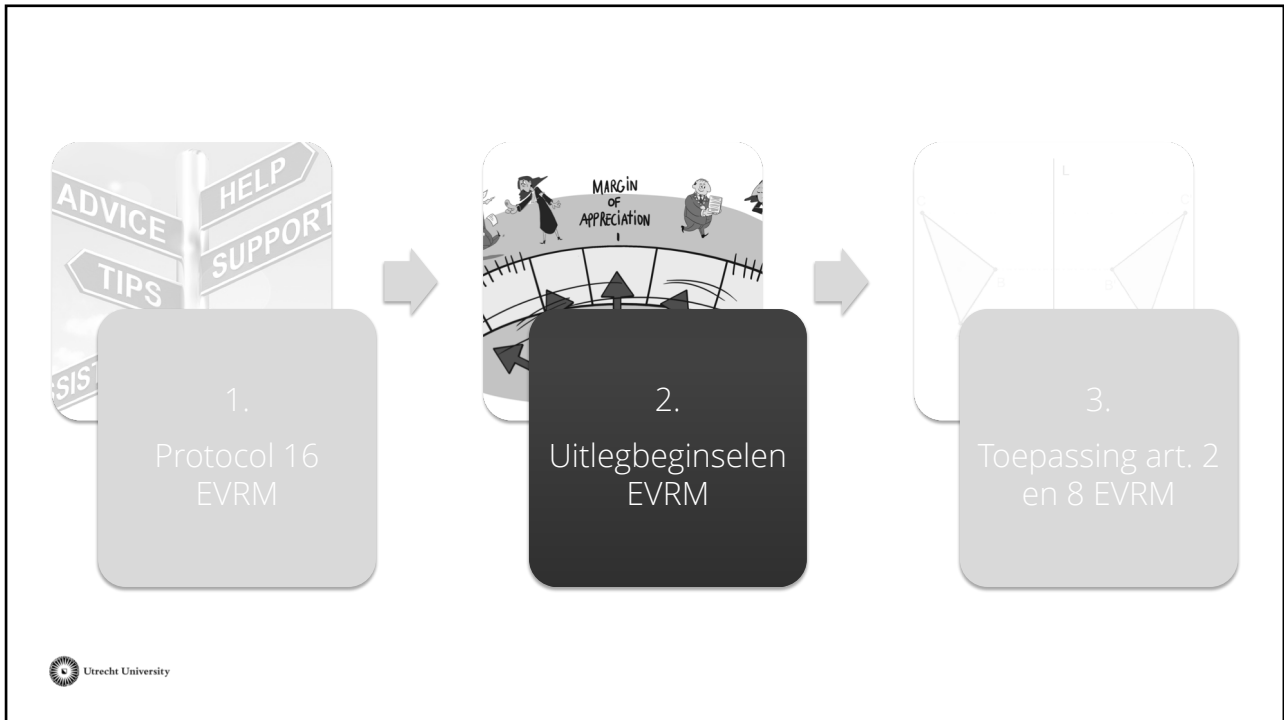
6

7

8

9

Aanname 1

De nationale rechter moet dezelfde margin of appreciation toekennen die het EHRM aan de staat laat

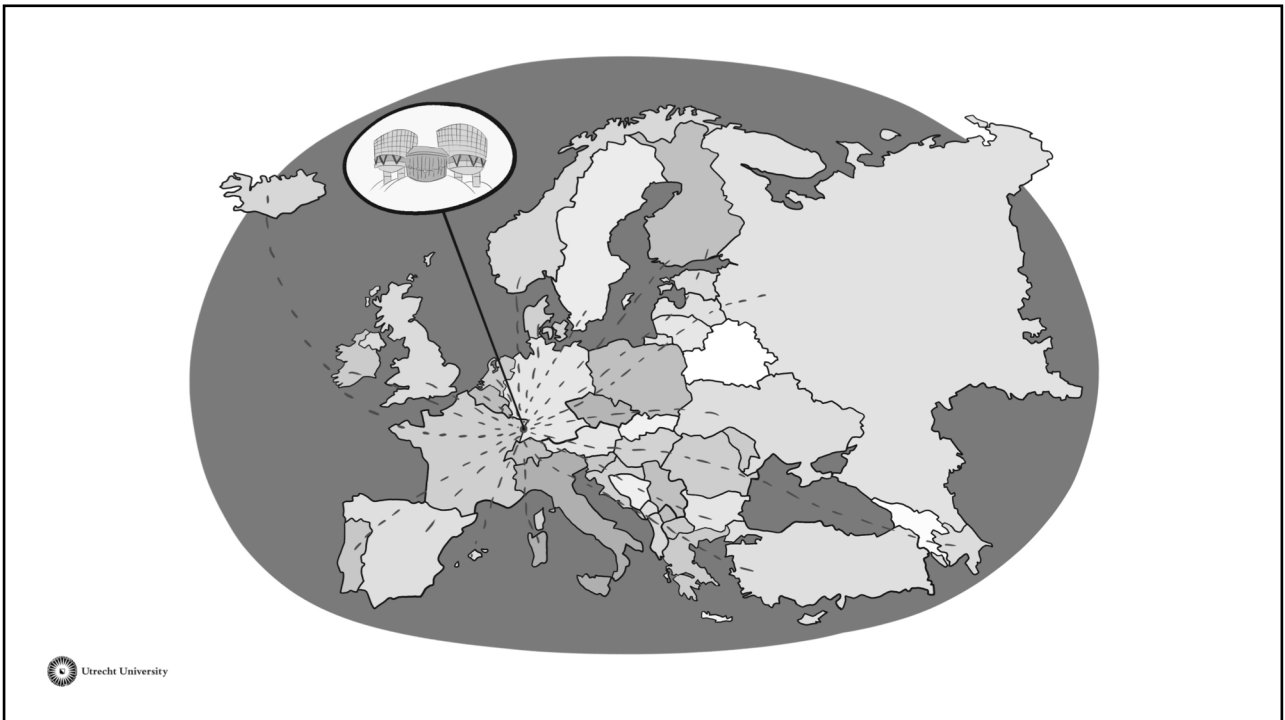

Aanname 2

Het EVRM-beschermingsniveau is leidend voor de nationale rechter

Utrecht University

10

11

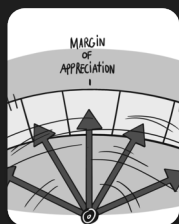
12

Artikel 1 EVRM

De Hoge Verdragsluitende Partijen verzekeren een ieder die ressorteert onder haar rechtsmacht de rechten en vrijheden die zijn vastgesteld in de Eerste Titel van dit Verdrag.

13

De nationale rechter kan ook onder het EVRM ZELF bepalen hoeveel ruimte hij aan de wetgever laat!

NO
VOICE
NO
CHOICE

Het EVRM-beschermingsniveau is leidend voor de nationale rechter

14

Artikel 53 EVRM

Geen bepaling van dit Verdrag zal worden uitgelegd als beperkingen op te leggen of inbreuk te maken op de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden die verzekerd kunnen worden ingevolge de wetten van enige Hoge Verdragssluitende Partij of ingevolge enig ander Verdrag waarbij de Hoge Verdragssluitende Partij partij is.

15

16

De nationale rechter kan ook onder het EVRM ZELF bepalen hoeveel ruimte hij aan de wetgever laat!

Het nationale recht mag meer bescherming bieden, mits alle EVRM-normen worden nageleefd

Utrecht University

17

1.

Protocol 16
EVRM

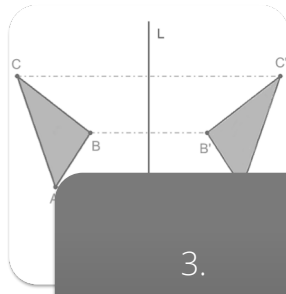
→

2.

Uitlegbeginselen
EVRM

→

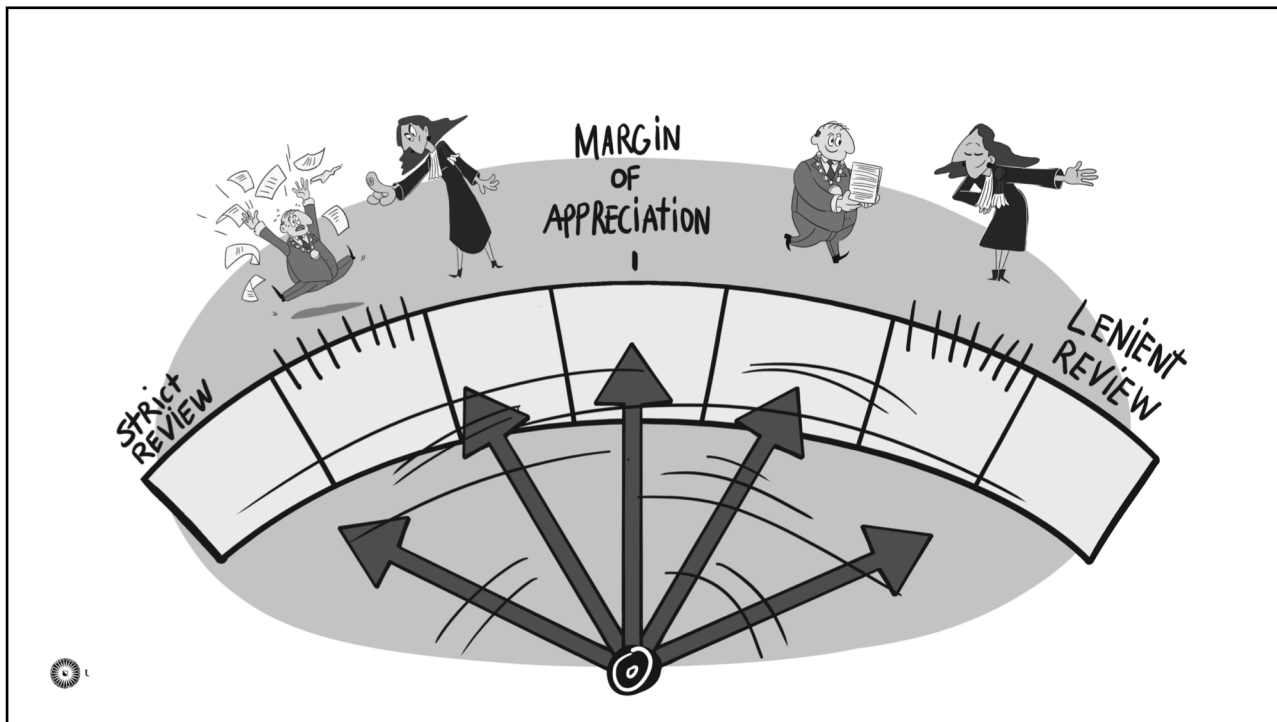

3.

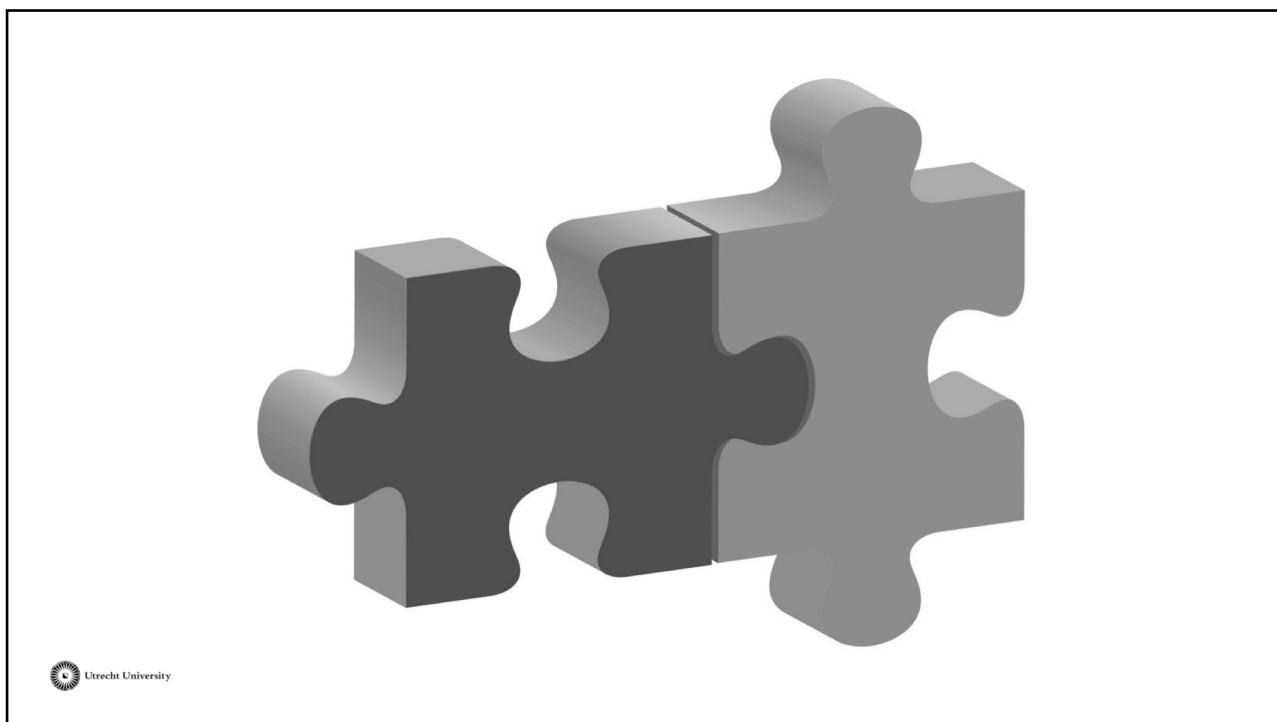
Toepassing art. 2
en 8 EVRM

Utrecht University

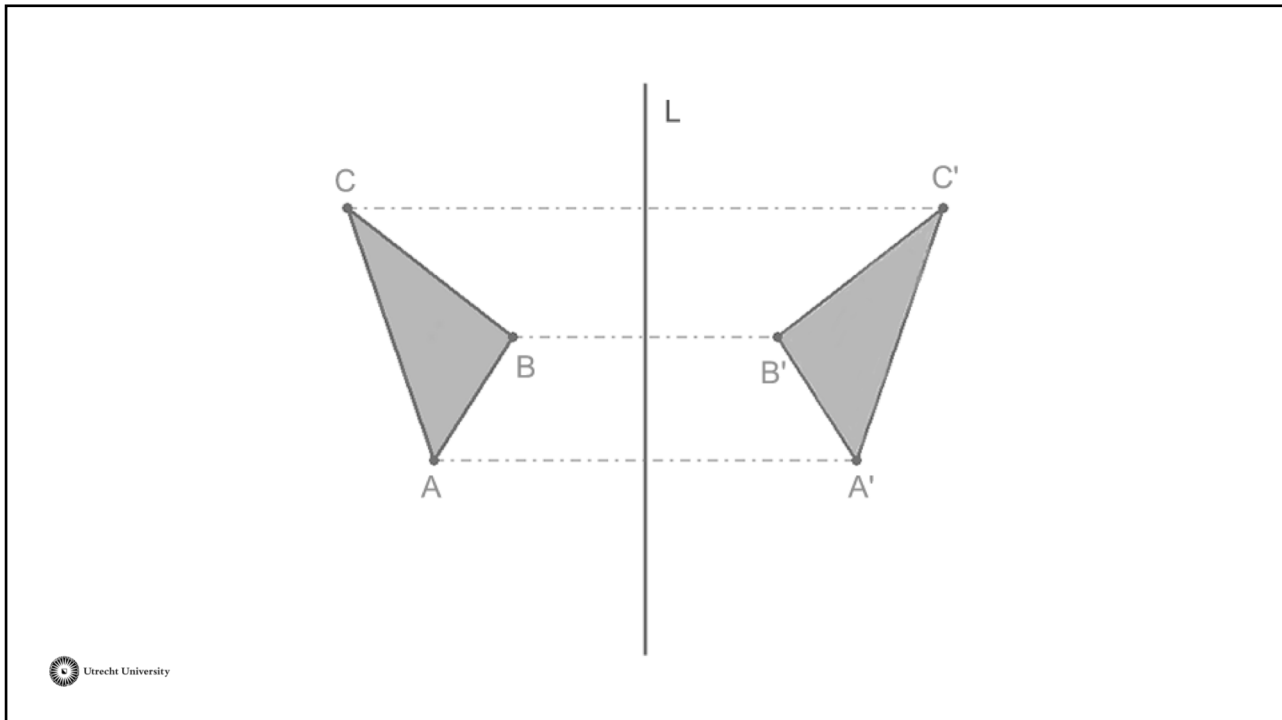
18

19

20

21

Artikel 120 Grondwet
De rechter treedt niet in de beoordeling van de grondwettigheid van wetten en verdragen.

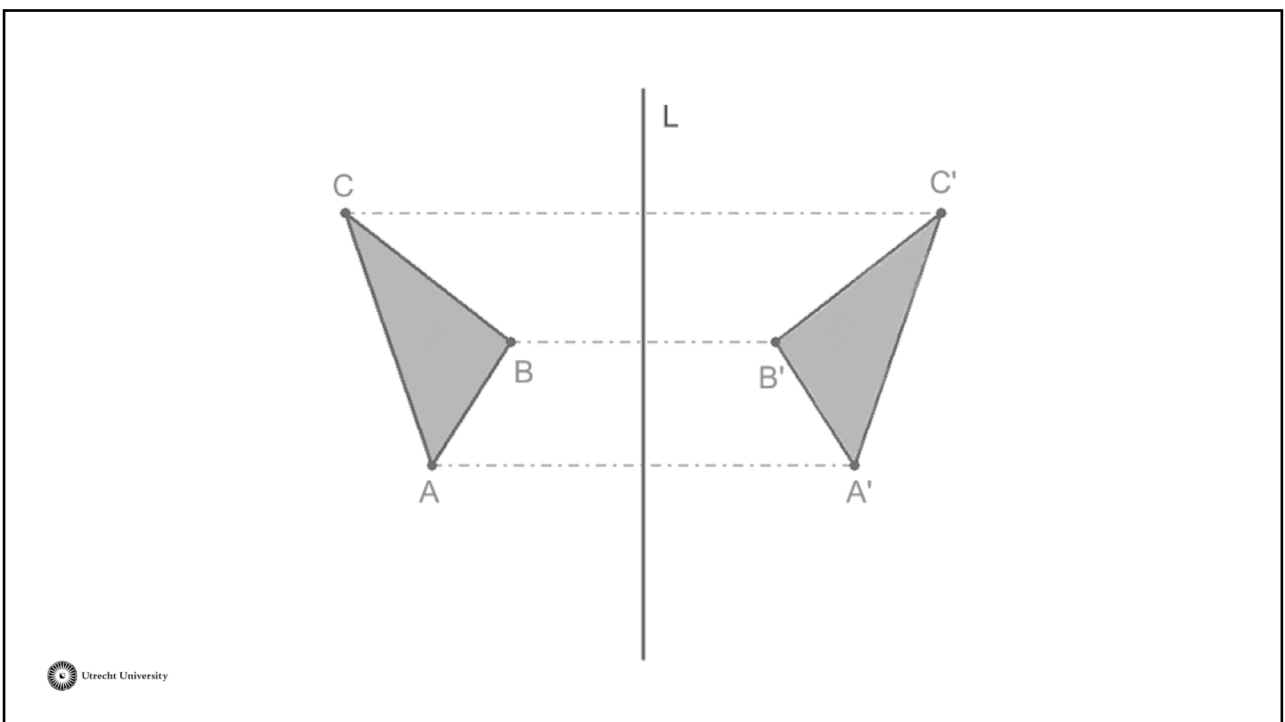
Artikel 94 Grondwet
Binnen het Koninkrijk geldende wettelijke voorschriften vinden geen toepassing, indien deze toepassing niet verenigbaar is met een ieder verbindende bepalingen van verdragen en van besluiten van volkenrechtelijke organisaties.

Utrecht University

22

23

24

5.2.2. ... De gehoudenheid tot het nemen van passende maatregelen bestaat als er een 'real and immediate risk' voor personen is en de betrokken staat van dat gevaar op de hoogte is. Onder 'real and immediate risk' valt in dit verband te verstaan een gevaar dat reëel en direct is. Het begrip 'immediate' ziet niet op de onmiddellijkheid van het gevaar in de betekenis dat sprake moet zijn van een kort tijdsverloop tot de verwezenlijking ervan, maar in de betekenis dat sprake moet zijn van een gevaar dat de betrokken personen rechtstreeks bedreigt. De bescherming van art. 2 EVRM ziet ook op gevaren die zich pas op langere termijn kunnen verwezenlijken

25

5.2.3. ... De gehoudenheid tot het nemen van maatregelen bestaat als het risico aanwezig is van een ernstige milieuverontreiniging die het welzijn van personen kan aantasten .... Dat risico behoeft niet op korte termijn te bestaan.

26

5.3.1. De bescherming van de art. 2 en 8 EVRM ziet niet alleen op specifieke personen, maar ook op de samenleving of bevolking als geheel.

27

5.3.4. De art. 2 en 8 EVRM mogen niet ertoe leiden dat een onmogelijke of in de gegeven omstandigheden onevenredige last op de staten wordt gelegd.

5.4.1. Volgens vaste rechtspraak van het EHRM moeten de bepalingen van het EVRM zo worden uitgelegd en toegepast, dat de daarin gewaarborgde rechten praktisch en effectief zijn.

5.5.3. ... [E]r moet effectieve rechtsbescherming worden geboden tegen mogelijke schendingen van de rechten en vrijheden van het EVRM.

28

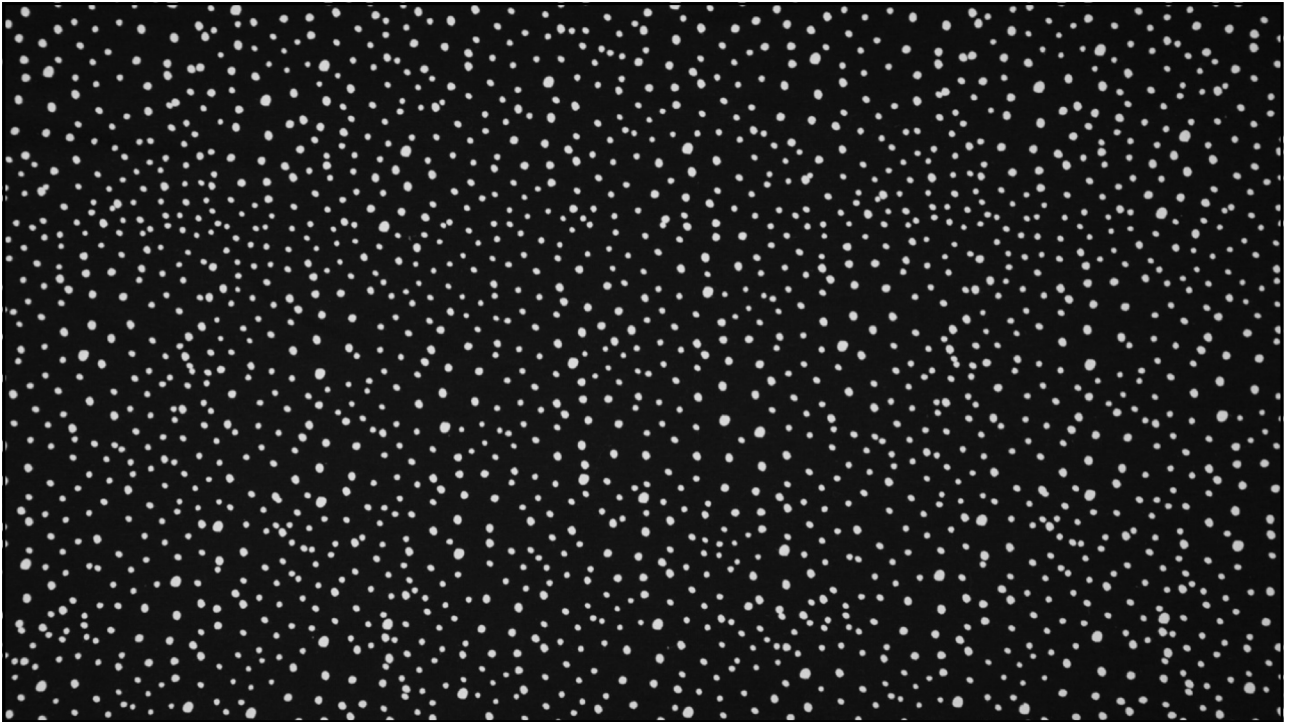
5.6.2. ... [H]et risico is aanwezig van een ernstige aantasting van het leven en welzijn van ingezetenen van Nederland. ... De omstandigheid dat dit risico zich eerst over enkele decennia zal kunnen realiseren en geen specifieke (groep van) personen betreft maar grote delen van de bevolking, brengt ... niet mee dat de art. 2 en 8 EVRM geen bescherming zouden bieden tegen deze dreiging .... Reeds het bestaan van een voldoende reële mogelijkheid van verwezenlijking van dit risico brengt ... mee dat passende maatregelen dienen te worden genomen.

29

30

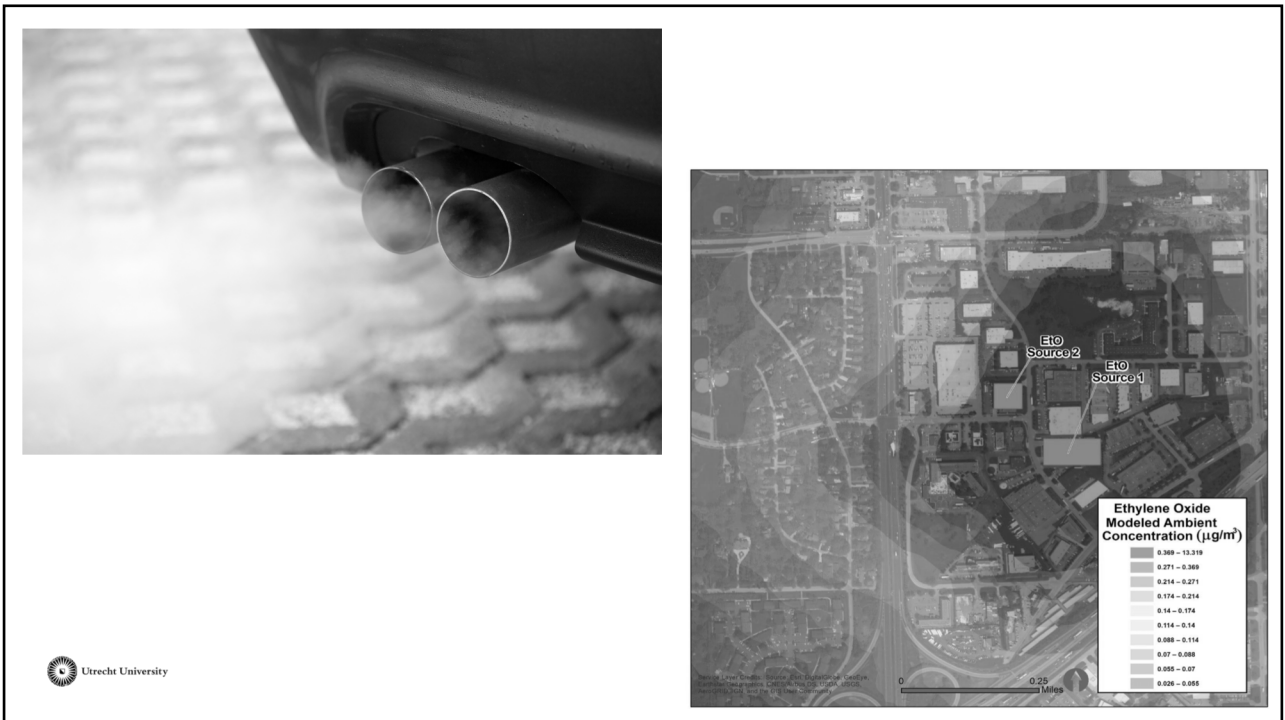
31

 Utrecht University

32

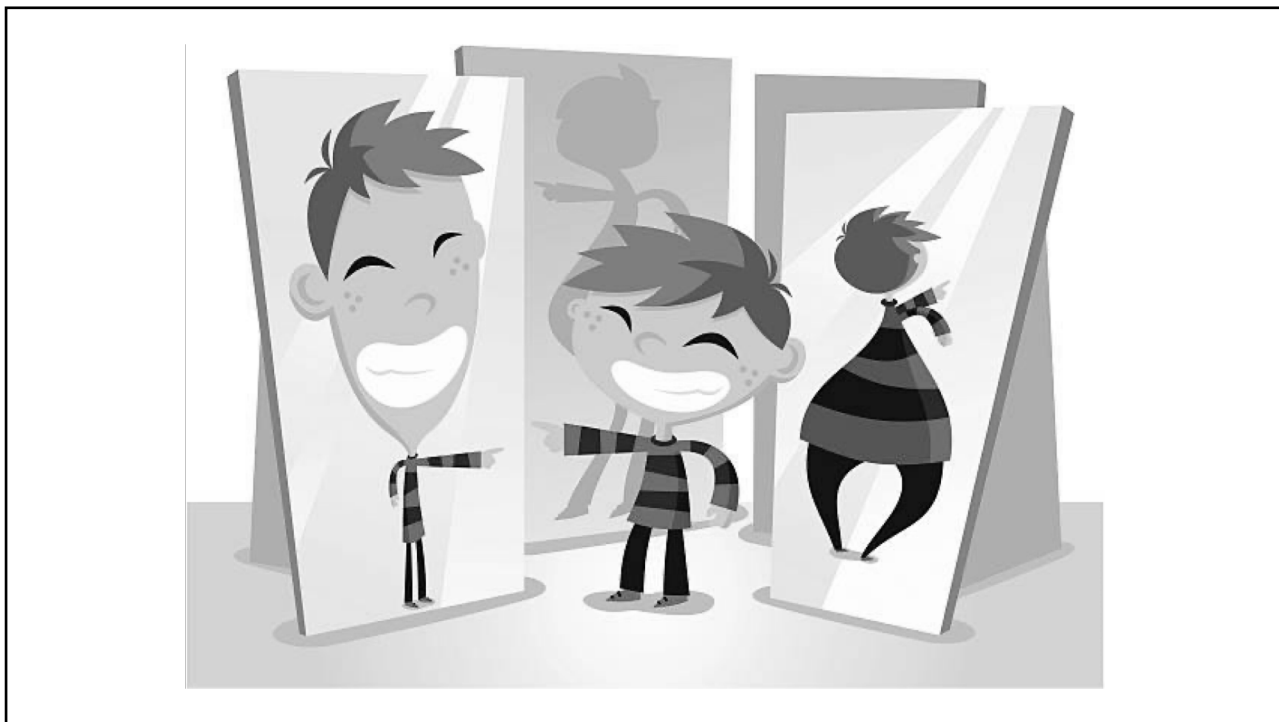

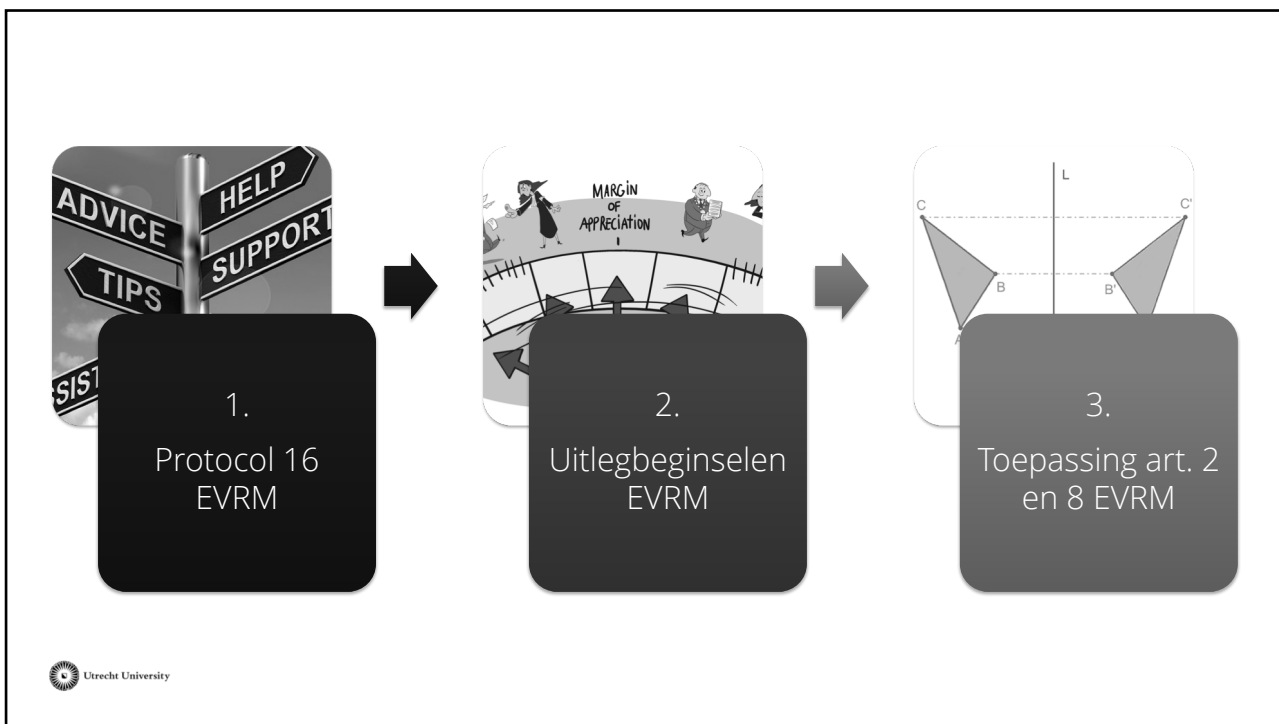
33

34

35

36

Vragen? Opmerkingen?

Meer vragen en opmerkingen?
j.h.gerards@uu.nl

